

DEKLARACIJA

O ULOZI DRŽAVE U RJEŠAVANJU PITANJA OSOBA NESTALIH USLIJED ORUŽANOG SUKOB I POVREDA LJUDSKIH PRAVA

"Imajući u vidu obveze država koje proističu iz principa obuhvaćenih instrumentima poput Povelje Ujedinjenih naroda, Univerzalne deklaracije o ljudskim pravima, Ženevskih konvencija o zaštiti žrtava rata (1949.) i njihovih Dopunskih protokola (1977.), Međunarodne konvencije o zaštiti svih osoba od prisilnog nestanka, međunarodnih sporazuma i ostalih instrumenata koji čuvaju dostojanstvo i štite ljudska prava svih osoba;

Uvidjevši da mnoge osobe nestale uslijed oružanog sukoba i povreda ljudskih prava neće biti pronađene žive i da su im posmrtni ostaci skriveni, nerijetko, na udaljenim lokacijama;

Prepoznajući da su osobe koje su preživjele oružani sukob iskusile tešku patnju, često i nepravdu te da veliki broj nestalih osoba može produžiti traumu bolne prošlosti, narušiti krhkost postojećeg mira i proces pomirenja, a može predstavljati i prepreku razvoju demokratskog društva kroz odgovorne i pravične institucije;

Uzimajući u obzir da neuspjeh u pružanju odgovora porodicama nestalih o sudbini i mjestu gdje se nestale osobe nalaze produžava patnju porodica i ugrožava njihova ljudskih prava, što je neophodno prevladati putem efikasnih, pouzdanih i transparentnih procesa;

Podsjećajući na činjenicu da je najviše truda u proces sistematskog pronalaženja i pouzdane identifikacije osoba nestalih uslijed oružanih sukoba i povreda ljudskih prava uloženo u Bosni i Hercegovini, Hrvatskoj, Crnoj Gori i Srbiji, a sa željom ohrabivanja drugih država da rade na rješavanju problema nestalih osoba kroz slične procese utemeljene na osnovnim principima ljudskih prava i vladavine zakona koji karakteriziraju pravično i mirno društvo;

S ciljem proglašavanja osnovnih principa i praksi u rješavanju pitanja nestalih osoba, mi, predstavnici država koje potpisuju ovu deklaraciju, ovim potvrđujemo i objavljujemo:

1. Predanost rješavanju pitanja osoba nestalih uslijed oružanog sukoba i povreda ljudskih prava u okviru odgovornosti države da osigura trajni mir i unaprijedi suradnju i pomirenje u demokratskim društvima koja podržavaju i štite ljudska prava. Potvrđujemo da otkrivanje sudbine nestalih, a u skladu s poštovanjem ljudskih prava i vladavine zakona, predstavlja sastavni dio ovih ciljeva.
2. Našu odlučnost da u potpunosti podržimo posvećenost poštovanju prava preživjelih, uključujući i pravo obitelji nestalih da saznaju istinu o sudbini i mjestu gdje se nalaze osobe nestale uslijed oružanog sukoba i povreda ljudskih prava.
3. Predanost jačanju domaćih kapaciteta kako bi efikasno rješavali problem nestalih osoba, omogućavanju pristupa informacijama o mjestu gdje se nestale osobe nalaze te sudjelovanju civilnog društva u ovim aktivnostima, posebice osoba koje su preživjele oružani sukob i povrede ljudskih prava, a najprije obitelji nestalih osoba.

4. Naše uvjerenje da je suradnja među vladama neophodna i da se podržava razmjena informacija, što nerijetko predstavlja obvezujući uvjet za pokretanje efikasnih, pouzdanih i transparentnih procesa koji će omogućiti pronalaženje i identifikaciju nestalih osoba te da takva suradnja treba biti zasnovana na odgovarajućim sporazumima koji inter alia ugrađuju i principe ove deklaracije. U tom smislu je poželjna i podržava se suradnja s međunarodnim i drugim organizacijama uključenim u rješavanje ovog pitanja ljudskih prava.

5. Prepoznajući problem nestalih osoba kao značajno pitanje ljudskih prava, utvrđujemo da svi novi naponi na rješavanju problema moraju biti u skladu s poštovanjem ljudskih prava i vladavine zakona, što uključuje i zahtjev da se zaštiti dostojanstvo i privatnost osoba te pronađu, ekshumiraju i identificiraju nestali putem tačnih i pouzdanih metoda i u skladu sa standardima dostizanja pravde, uključujući krivičnopravne standarde.

6. Našu odlučnost da djelujemo u svrhu utvrđivanja istine o okolnostima nestanka osoba uslijed oružanih sukoba i povreda ljudskih prava, te da pomognemo sve procese koji za cilj imaju borbu protiv bilo kojeg vida trajne nekažnjivosti.

7. Našu nedvosmislenu predanost da pružimo bezrezervnu pomoć pravosudnim institucijama, posebice kaznenopravnom sustavu, u procesu rješavanja problema nestalih osoba kroz procesuiranje počinitelja zločina uslijed kojih je došlo do nestanka osoba od kojih mnoge još nisu pronađene, kao i da u tu svrhu podstičemo međunarodnu i regionalnu saradnju na nivou pravosuđa.

8. Našu predanost da donosimo zakonodavne odredbe koje su dijelom domaćeg zakonodavstva, a sa ciljem primjene principa utvrđenih ovom deklaracijom te da unaprijedimo njihovu univerzalnu prepoznatljivost i putem specifičnih međunarodnih instrumenata.

9. Ova deklaracija neće odstupati od obveze zaštite prava i sloboda koje zakon prepoznaje i koje postoje prema zakonu, konvencijama i uredbama ili običajima pod izlikom da ova deklaracija ne prepoznaje takva prava ili da ih prepoznaje u manjoj mjeri.

10. Potpisivanjem ove deklaracije, strane ohrabruju druge da slijede njihov primjer. Ova deklaracija je, stoga, otvorena za pristup i drugima koji su pozvani pridružiti se stranama potpisnicama u poštovanju iznesenih načela i opredjeljenja.

11. Ova deklaracija je izvorno napisana i potpisana na engleskom jeziku i može se prevoditi na druge jezike. U slučaju neslaganja između teksta na engleskom jeziku i prevoda, mjerodavnim se smatra samo tekst na engleskom jeziku.

12. Međunarodno povjerenstvo za nestale osobe, kao organizacija koja kroz svoj rad predvodi promicanje ovdje iznesenih načela, obavijestit će sve strane potpisnice o drugima koji pristupe potpisivanju Deklaracije.

13. Međunarodna komisija za nestale osobe će dostaviti službene primjerke ove deklaracije svim potpisnicima Deklaracije.

14. Ova Deklaracija se primjenjuje od dana potpisivanja.

(Slijede potpisi predsjednika Republike Hrvatske, Crne Gore i Srbije, te predsjedavajućeg Predsjedništva BiH).